Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok V. — Wilno, dn. 10 stycznia 1931 r. Nr. 1.

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6, m. 1.
Konto P. K. O. Nr. 80.833.

Cena prenumeraty:
Rocznie . . 15 zł
Półrocznie . 8 zł
Nr. pojedyń. 80 gr

Cena ogłoszeń:
Cała strona 48 zł
Pół strony . 24 zł
$^1/_4$ strony . 12 zł
$^1/_8$ strony . 8 zł

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

TREŚĆ NUMERU.

TYDZIEŃ PROPAGANDY TRZEŹWOŚCI 1—8 LUTEGO.

Kurja Metropolitalna Wileńska. Wilno, dn. 30. XII. 1930 r. Nr. 6369.

Kurja Metropolitalna Wileńska, usilnie popierając akcję antialkoholową i zalecając ją PWW. Duchowieństwu, podaje do wiadomości odezwę Zarządu Głównego Katolickiego Związku Abstynentów nast. treści:

„DO SZEREGU!

Rodacy! W obecnej chwili dziejowej więcej niż kiedykolwiek potrzeba nam przytomności umysłu, ludzi z charakterem, ofiarnych i wolnych od nałogów. Tymczasem liczni ziomkowie nasi żyją w pijaństwie i w innych nałogach, osłabiając własne zdrowie i dobytek, a kraj wtrącając w otchłań nędzy i upodlenia. Czas zdobyć się przynajmniej na jedno dla Polski: uczyńmy rozbrat z kieliszkiem! Usuńmy przestarzałe przesądy i nieszczęsne zwyczaje pijackie!

Tego atoli dokonać można tylko trudem zbiorowym i wytrwałym. Stańmy więc do wspólnej pracy od podstaw, a młode pokolenie tak wychowujmy, aby szukało rozrywek zdrowych i szlachetnych.

Takie właśnie są dążenia organizacyj przeciwalkoholowych. Stańmy zatem licznie i śmiało do szeregu, gotowi na poświęcenie, ozywieni Chrystusowym duchem miłości Boga i bliźniego, udzielmy ruchowi trzeźwości szczerego poparcia.

Rodaku! Czy tak trudno złożyć Ojczyźnie w ofierze tę lichą przyjemność kieliszkową? Czy walka o trzeźwość narodu nie wydaje Ci się dość ważną, pilną i szlachetną, by ją wydatniej niż dotąd popierać?

Polko! Czy nadal możesz biernie i obojętnie przyglądać się łzom licznych sióstr Twoich, poniewieranych przez niewolników nałogu? Dłużej już biernością grzeszyć Ci nie wolno. Ta szlachetna walka Bez Twej pomocy nie może być uwieńczona zwycięstwem.

Młodzieży Polska! Na co jeszcze czekasz? „W ludzkości pochodzie duchy młodzieńcze idą na przodzie". Myśl odrodzieńczą zawsze młodzież głosiła i własnym przykładem szerzyła. Czyżbyś dzisiaj nie była zdolną do poświęceń dla Ojczyzny? Czy samolubna żądza używania Ciebie także opanowała i zaślepiła, że nie pojmujesz, co jest potrzebą chwili obecnej?

Bracia drodzy, precz z sobkostwem i bezmyślnością.

Do szeregu! Na szaniec! Do walki o trzeźwość narodu, o lepsze jutro Polski!"

Następują podpisy członków Zarządu Głównego.

Jednocześnie poleca się:

1. Wygłosić d. 2 lutego r. b. lub w niedzielę poprzednią, to znaczy 1 lutego, kazanie przeciw pijaństwu.
2. O ile się da, wygłosić wykład w organizacjach katolickich, zwłaszcza młodzieży męskiej, i żeńskiej.
3. Zwrócić szczególniejszą uwagę na zbrodnicze dawanie alkoholu dzieciom, co zostało skonstatowane ostatniemi czasy.
4. Zatroszczyć się bezwzględnie o założenie lub wskrzeszenie Bractw wstrzemięźliwości lub odnowienie przyrzeczeń brackich; wszelkie druki potrzebne do tego można i należy nabyć w Sekretarjacie Prasowym (ul. Zamkowa 8); należy je sprowadzić.
5. O ile na to stosunki poszczególnych parafji pozwolą, urządzić zbiórkę w kościele na cele akcji antialkoholowej i uzbieraną kwotę przesłać do Kurji Metropolitalnej.

X. A. Sawicki
Kancl. Kurji.

Ortrzeżenie.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, 10.I. 1931 r. Nr. 130.

Kurja Metropolitalna Wileńska podaje do wiadomości ostrzeżenie Kurji Metropolitalnej Warszawskiej z dn. 3 stycznia 1931 roku Nr. 47 nast. treści:

„Anonimowy autor (możliwie, że ktoś z rodziny ś. p. Ks. J. Skorupki) rozsyła do Kuryj Diecezjalnych odezwę, rzekomo podpisaną przez przedstawicieli duchowieństwa, z prośbą i projektem przyjścia z pomocą rodzicom ś. p. Ks. J. Skorupki.

Kurja Metropolitalna Warszawska ma zaszczyt zawiadomić, że anonimowa odezwa ta nie ma nic wspólnego z duchowieństwem i jest wysoce krzywdząca świetlaną postać ś. p. Ks. Skorupki.

Kanclerz Kurji Kanonik Metropolitalny *(—) X. Choromański.* Notarjusz *(—) Ks. W. Majewski*".

X. A. Sawicki.
Kancl. Kurji.

Rok V. Wilno, dn. 10 stycznia 1931 r. Nr. 1.

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI.

Cena prenumeraty:
Rocznie . . 15 zł
Półrocznie . 8 zł
Nr. pojedyń. 80 gr

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6, m. 1.
Konto P. K. O. Nr. 80.833

Cena ogłoszeń:
Cała strona 48 zł
Pół strony . 24 zł
1/4 strony . 12 zł
1/8 strony . 8 zł

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Stolicy Apostolskiej.

W sprawie Mszy pro populo.

Die 19 Iulii 1930,

Quaestio. — Eminentissimus Cardinalis Archiepiscopus Toletanus die 1 Jan. 1930 ad H. S. C. quae sequuntur exponebat: „Etiam post decretum Sacrae Congregationis Concilii 28 Decembris 1919 disputatur in Hispania de obligatione applicandi Missam pro populo diebus festis olim *ex iure particulari* de praecepto ut e. g. in Hispania diebus Sancti Antonii Patavini, Sancti Isidori Agricolae, Sancti Augustini Doctoris, Sancti Ferdinandi Regis, etc., sed nunc suppressis sive vi Codicis, sive ante Codicem; dum alii negant, quia in festorum suppressorum decreto 28 Dec. 1919 non memorantur; alii affirmant, innixi in doctrina aliquorum scriptorum. Inde oritur diversa praxis et magna confusio, quae oporteret ut de medio tollatur; id quod unice per declarationem authenticam Sacrae Congregationis obtineri potest. Quapropter enixe orat ut talis declaratio qua primum detur".

Super ea quaestione, quam etiam Exc-mus D. Nuncius Apostolicus apud Catholicum Regem, authentice solvendam commendat, exquisitum est, ut de more, votum Consultoris, quod praestat ex integro referre.

Votum Consultoris. — Praemitto notissimam disciplinam vigentem circa applicandam Missam pro populo diebus festis suppressis iure universali; scilicet: „nihil hac in re per Codicem immutatum esse a disciplina hucusque vigente" (Pont. Comm. Cod., 17 Febr. 1918); itaque Missam applicandam esse singulis diebus enumeratis in subsequenti elencho edito a S. H. C. die 28 Dec. 1919 (*A. A. S.* XII, p. 42). In quo elencho notantur duo festa localia: „Dies S. Patroni Regni; dies S. Patroni loci", quae tamen sunt iuris communis, vi nempe legis generalis, etsi variis diebus observata iuxta singulas regiones et loca. Unde statim cadit argumentum quod quis deducere vellet ex canone 1247 § 2: „Ecclesiastico praecepto dies festi Patronorum non subiacent"; scilicet sublatum est, quatenus superesset

praeceptum de quo in titulo „de diebus festis", quin fiat mutatio circa Missae applicationem pro populo.

His dictis, unicum argumentum ab iis allatum qui suppressam putant obligationem applicandae Missae pro populo, diebus festis suppressis, deducitur ex silentio citati decreti circa festa iuris particularis. At statim quisque videt argumento huiusmodi nullam vim inesse, quia: *a)* silentium natura sua est quid negativum; unde nec potest nec debet trahi in argumentum positivum; nisi saltem aliud quid accedat; *b)* laudatum decretum editum est ad tollenda dubia et anxietates; nullum autem ius constituit; contra expressis verbis se refert ad ius praeexistens, citans responsum Pontificiae Commissionis, iuxta quod nihil est innovatum a Codice; *c)* immo decretum formaliter excludit ius particulare, non solum quia iteratis vicibus loquitur de festis „in *universali* Ecclesia", sed etiam quia nihil aliud est nisi determinatio celebris elenchi Urbaniani, qui legem ferebet pro *universali* Ecclesia, omisso iure particulari, ut ex eiusdem tenore patet.

Ceterum, si res paulo attentius consideratur, statim apparet quaestionem minime versari circa ius particulare. Etenim ad ius particulare attinet festorum localium institutio et, dato casu, suppresio; sed festorum etiam localium natura iuridica eadem est quae festorum universalium; important scilicet idem praeceptum audiendi Sacrum, idem vetitum quoad opera servilia, eamdem applicationem Missae pro populo. Haec autem nihil locale aut particulare habent. Iamvero inducta sunt iure communi festa quae nunc dicuntur suppressa, in quibus cessavit primo vetitum servilia operandi, dein et praeceptum audiendi Sacrum; nunquam autem cessavit obligatio Missam pro populo: dicente canone 339 § 1 (cf. 466), quin antiquiores textus referam: applicandam esse Missam pro populo „in dominicis aliisque diebus festis de praecepto, etiam suppressis". Cur autem et quomodo aliter res se haberet quoad festa suppressa iuris particularis?

Ad hoc ergo ut admittamus sublatam fuisse applicationem Missae pro populo diebus festis suppressis iuris particularis, necesse foret ut demonstretur alias et alias servandas et servatas esse regulas quoad haec et ista festa, eiusdem naturae iuridicae; demonstratio vero fieri deberet certo et authentico textu, vel saltem exemplo. Textum autem vel exemplum nemo protulit, quantum sciverim. Interim ergo stare possumus et debemus validissimae praesumptioni de qua supra.

Quid autem loquar de praesumptione, dum textus adest? Pius enim Pp. VII, Brevi *Paternae charitati*, die 10 Aprilis 1818, reductionem concessit festorum antea in regno Neapolitano servatorum uti de praecepto; quo Brevi sublata sunt non tantum quaedam festa iuris universalis, scilicet e catalogo Urbaniano, sed etiam quaedam iuris particularis, ut ecce festum S. Antonii Patavini et S. Dominici. Porro quoad omnia festa suppressa, nulla facta distinctione, voluit Pontifex „nihil esse innovandum quoad chorum, relate ad festa in quorum occursu sublatum est praeceptum audiendi Sacrum". Iamvero fere statim ab edito Brevi, quaesivit Archipresbyter loci *Petrella* dioecesis Aquilanae, post primum dubium circa festum S. Antonii: „An parochi teneantur in posterum applicare Missam pro populo et celebrare cum cantu Missam parochialem diebus quibus sublatum est praeceptum audiendi

Sacrum", evidenter interrogans circa *omnia* festa suppressa. Et respondit S. C. R, die 18 Octobris 1818 (n. 2592): „Affirmative ad utramque partem, etc.". Haec ex *Consultazione canonica* XCIV Emi Cardinalis Gennari, quae metam tangit, ut arbitror.

Quum vero nulla vel levis afferatur causa cur res in Hispania aliter se habuerint aut habeant ac in regno Neapolitano, certa omnino vedetur responsio affirmativa, seu „stare obligationem applicandi Missam pro populo diebus festis suppressis iuris particularis in Hispania".

Quare, etc.

Resolutio. — In plenariis Comitiis die 19 Iulii 1930 in Palatio Apostolico Vaticano habitis, E-mi Patres Sacrae Congregationis Concilii, ad propositum dubium, nempe *„An obligatio applicandi Missam* pro populo *diebus festis suppressis, olim ex iure particulari de praecepto, exsistat in casu"*, respondendum censuerunt: *„Affirmative"*.

Facta autem relatione Ss-mo D-no Nostro Pio Papae XI, in Audientia infrascripto Secretario concessa die 31 eiusdem mensis, Ss-mus datam resolutionem approbavit ac confirmavit.

I. Bruno, *Secretarius.*

(Acta Ap. Sedis, t. 22, str. 521).

Uroczystość św. Klemensa Dworzaka w kalendarzu diecezji przemyskiej.

N. P. 171/930.

PREMISLIEN. LASINORUM.

R. P. D. Anatolius Nowak, Episcopus Premisliensis Latinorum, etiam de consensu sui Capituli Cathedralis Ecclesiae a Sanctissimo Domino Nostro Pio Papa XI humiliter petiit, ut in Kalendario ac Proprio sibi commissae dioeceseos diei 15 martii inseri valeat Festum S. Clementis Mariae Hofbauer Confessoris. Sacra porro Rituum Congregatio, utendo facultatibus sibi specialiter ab ipso Sanctissimo Domino Nostro tributis, attentis superius expositis, benigne annuit pro gratia iuxta preces, et Festum S. Clementis Mariae Hofbauer die 15 martii quotannis celebrandum indulsit, sub ritu duplici minori cum respectivo Officio et Missa de Communi, exceptis orationibus et lectionibus II Nocturni propriis et approbatis. Servatis Rubricis: contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 14 Octobris 1930.

Philippus di Faxa Substit.
Ricardus Magnanensi
Tabular. Praepos.

Zarządzenia Ordynarjatu Arcybiskupiego.

AKCJA KATOLICKA.

DEKRET EREKCYJNY

Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Wilnie.

Niniejszem w myśl kanonów 1489 — 1494 Kodeksu Prawa Kanonicznego erygujemy *Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej* w Wilnie, jako kościelną osobę prawną, przewidzianą kan. 100 Prawa Kościelnego i art. XVI Konkordatu.

Wspomniany Instytut przejmie zakres pracy, która dotychczas należała do tak zw. Ligi Katolickiej, działalność zaś swoją prowadzić i rozwijać będzie w myśl i podług Statutu Konstytucyjnego oraz regulaminów Akcji Katolickiej w Polsce, które do niniejszego aktu dołączamy.

Prezesem *Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej* mianujemy Pana Stanisława Białasa, Archidiecezjalnym Sekretarzem Akcji Katolickiej — księdza Franciszka Kafarskiego, Archidiecezjalnym zaś Asystentem Kościelnym Instytutu i całej Akcji Katolickiej—księdza Ignacego Olszańskiego, T. Szambelana J. Świętobliwości.

Wilno, z Kurji Metropolitalnej dnia 18.XII.1930 r. nr. 6241.

(—) † *R. Jałbrzykowski*
Arcybiskup - Metropolita.

X. A. Sawicki.
Kanclerz Kurji.

I.

Statut konstytucyjny Akcji Katolickiej w Polsce.

1. Zadaniem Akcji Katolickiej w Polsce jest zespalanie, organizowanie i wyrabianie zrzeszeń katolickich dla celów apostolstwa świeckiego, czyli dla pogłębiania i szerzenia, wprowadzania w czyn i obrony zasad katolickich w życiu jednostki, rodziny i społeczeństwa zgodnie z nauką Kościoła katolickiego i wskazaniami Stolicy św.

2. Patronem Akcji Katolickiej w Polsce jest św. Wojciech; główną uroczystością—święto Chrystusa Króla.

3. Akcja Katolicka stoi poza i ponad partjami politecznemi.

4. Akcja Katolicka w Polsce pozostaje w zależności od Episkopatu, który nią kieruje przez „Komisję Episkopatu dla spraw Akcji Katolickiej".

5. Centralą krajową Akcji Katolickiej jest utworzony przez Episkopat „Naczelny Instytut Akcji Katolickiej" w Poznaniu, mający charakter kościelnej osoby prawnej w myśl kan. 1489 i art. XVI. Konkordatu a rządzący się regulaminem zatwierdzonym przez Komisję Episkopatu dla spraw Akcji Katolickiej.

6. Zadaniem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej jest:

a) badanie potrzeb życia katolickiego,
b) studjum teorji i praktyki Akcji Katolickiej oraz krzewienie jej ducha i zrozumienia,
c) budzenie inicjatywy katolickiej i wyrabianie poglądu katolickiego na zagadnienia, wchodzące w zakres Akcji Katolickiej,
d) szkolenie do katolickiego życia organizacyjnego i do apostolstwa katolickiego przez kursy, zjazdy, manifestacje i t. d.,
e) udzielanie fachowej porady i pomocy w organizowaniu Akcji Katolickiej i stowarzyszeń katolickich,
f) popieranie katolickiego ruchu wydawniczego i propagandy wydawnictw z dziedziny Akcji Katolickiej,
g) wydawanie miesięcznego pisma dla spraw Akcji Katolickiej oraz książek, broszur, ulotek i t. d. z jej zakresu.

7. Komisja Episkopatu dla spraw Akcji Katolickiej mianuje na trzy lata Prezesa naczelnego Instytutu dla Akcji Katolickiej i Naczelnego Asystenta Kościelnego, który z prawem skutecznego sprzeciwu czuwa nad tem, by działalność Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej była zgodna z duchem Kościoła i ze zleceniami Komisji Episkopatu dla spraw Akcji Katolickiej.

8. Prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej zwołuje wedle potrzeby Naczelną Radę Akcji Katolickiej, złożoną z Prezesa Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej, Naczelnego Asystenta Kościelnego, jed-

nego delegata poszczególnych Diecezjalnych Instytutów Akcji Katolickiej, jednego delegata zatwierdzonych przez Episkopat poszczególnych krajowych zjednoczeń katolickich i z innych wybitnych osobistości katolickich, powołanych przez Naczelny Instytut Akcji Katolickiej.

9. Zadaniem Naczelnej Rady Akcji Katolickiej jest badanie stanu i potrzeb sprawy katolickiej w kraju.

10. Naczelny Instytut Akcji Katolickiej komunikuje swoje wnioski, inicjatywy, spostrzeżenia i publikacje Diecezjalnym Instytutom Akcji Katolickiej.

11. Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej jest stworzoną przez Ordynarjusza centralą Akcji Katolickiej w diecezji. Ma charakter kościelny osoby prawnej w myśl prawa kanonicznego i Konkordatu.

12. Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej pozostaje w zależności od Ordynarjusza i rządzi się regulaminem, przez Ordynarjusza zatwierdzonym a uzgodnionym z dyrektywami Komisji Episkopatu dla Akcji Katolickiej.

13. Ordynarjusz mianuje na trzy lata Prezesa Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej, Sekretarza i Asystenta Kościelnego, który z prawem skutecznego sprzeciwu czuwa nad tem, by działalność Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej i praca Akcji Katolickiej w diecezji były zgodne z duchem Kościoła i zarządzeniami Ordynarjusza.

14. Zadaniem Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej jest:

a) tworzyć po (dekanatach i) parafjach Akcję Katolicką, powołując do niej zrzeszenia niepolityczne a przez Ordynarjusza za katolickie uznane,
b) rozbudowywać Akcję Katolicką w diecezji i kierować nią,
c) pomagać w organizowaniu stowarzyszeń katolickich, mających wejść w Akcję Katolicką,
d) krzewić ducha apostolskiego w zrzeszonych w Akcji Katolickiej organizacjach i koordynować ich działalność dla celów i w ramach Akcji Katolickiej,
e) badać potrzeby sprawy katolickiej i zadania Akcji Katolickiej w diecezji,
f) badać sposoby skutecznego realizowania inicjatywy i wniosków płynących z Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej.

15. Prezes Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej zwołuje wedle potrzeby Diecezjalną Radę Akcji Katolickiej, w której skład wchodzą Prezes i Sekretarz Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej, Diecezjalny Asystent Kościelny, delegat każdego Diecezjalnego Związku Stowarzyszeń Katolickich, zatwierdzonego przez Ordynarjusza, i inne osoby przez Ordynarjusza powołane.

16. Zadaniem Diecezjalnej Rady Akcji Katolickiej jest badanie potrzeb sprawy katolickiej w diecezji i omawianie zagadnień i zadań Akcji Katolickiej tamże.

17. Prezesem (Dekanalnej lub) Parafialnej Akcji Katolickiej jest zaproponowany przez (Dziekana lub) Proboszcza wybitny katolik, upatrzony zwyczajnie z pośród prezesów organizacyj katolickich a zatwierdzony na trzy lata przez Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej. Asystentem Kościelnym (Dekanalnej lub) Parafjalnej Akcji Katolickiej jest (Dziekan lub) Proboszcz.

18. (Dekanalne i) Parafjalne Akcje Katolickie:

a) spełniają zadania, zlecone

im przez Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej,

b) popierają rozwój organizacyj katolickich na swym terenie,

c) budzą ducha apostolskiego i świadomość obowiązku współpracy laików z hierarchją dla Królestwa Chrystusowego,

d) wyrabiają opinję katolicką,

e) szerzą wydawnictwa z dziedziny Akcji Katolickiej.

19. (Dekanalne i) Parafjalne Akcje Katolickie rządzą się regulaminem zatwierdzonym przez Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej.

20. Zrzeszone w (Dekanalnej i) Parafjalnej Akcji Katolickiej organizacje katolickie są obowiązane wychowywać swych członków do apostolstwa świeckiego, wypełniać zlecone im przez Akcję Katolicką zadania w zakresie tegoż apostolstwa i brać udział w pracach i manifestacjach katolickich, zarządzonych przez Akcję Katolicką. Zresztą zachowują organizacje katolickie swą autonomję i rozwijają swobodnie swą działalność pod kierownictwem swych władz na podstawie własnych statutów.

II.

Regulamin Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej

(art. 5 Statutu Konstytucyjnego).

1. Naczelny Instytut Akcji Katolickiej podlega Komisji Episkopatu dla Akcji Katolickiej, która to Komisja wykonywa imieniem Episkopatu naczelne kierownictwo i nadzór nad działalnością Akcji Katolickiej na całą Polskę w myśl art. 4 Statutu Konstytucyjnego.

Do kompentencji Komisji Episkopatu należy między innemi uchwalanie zmian Statutu Konstytucyjnego, ustanawianie budżetu Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej i przyjmowanie rocznego sprawozdania z jego działalności i finansów.

2. Delegatem Komisji Episkopatu jest naczelny Asystent Kościelny, który w myśl art. 7 Statutu Konstytucyjnego czuwa nad działalnością Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej i może brać udział we wszystkich posiedzeniach i zebraniach władz naczelnych Akcji Katolickiej i wglądać w całą ich działalność.

Spory, wynikające z zawieszenia uchwał władz naczelnych Akcji Katolickiej przez naczelnego Asystenta Kościelnego, rozstrzyga Komisja Episkopatu.

3. Naczelny Instytut Akcji Katolickiej jest instytucją kościelną o charakterze osoby prawnej, erygowanej z polecenia Episkopatu przez Prymasa Polski dekretem z dnia 24 listopada 1930 r. w myśl kanonów 1489—1494 oraz art. XVI i XVII Konkordatu.

Naczelny Instytut Akcji Katolickiej ma swą siedzibę w Poznaniu, a swą działalność rozciąga na cały obszar Rzeczypospolitej.

Organem jego jest pismo „Ruch Katolicki".

4. Naczelny Instytut Akcji Katolickiej składa się:

a) z Prezesa Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej,

b) z Dyrektora i

c) z Sekretarza.

5. Prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej: a) kieruje pracą Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej w myśl art. 6 Statutu Konstytucyjnego, b) zwołuje Naczelną Radę Akcji Katolickiej i przewodniczy jej, c) mianuje i odwołuje urzędników biura Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej na wniosek Dyrektora, d) jest reprezentantem Na-

czelnego Instytutu Akcji Katolickiej nazewnątrz.

W działalności swojej Prezes pozostaje w ciągłej styczności z Komisją Episkopatu Akcji Katolickiej i spełnia swe funkcje honorowo, pobierając z kasy Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej tylko realne wydatki, poniesione w wykonywaniu swego urzędu.

6. Dyrektor Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej: a) wykonywa pod kierownictwem Prezesa zadania Naczelnego Instytutu, b) zawiaduje jego majątkiem i funduszami, c) przyjmuje korespondencje i posyłki pocztowe, d) jest szefem biurowym personelu Biura Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej, e) bierze udział w posiedzeniach Naczelnej Rady Akcji Katolickiej.

Dyrektora mianuje i odwołuje Episkopat Polski.

7. Sekretarz jest wykonawczą siłą biurową, zależną bezpośrednio od Dyrektora, który mu wyznacza zakres pracy. Mianuje go Prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej w porozumieniu z Dyrektorem.

8. Z początkiem roku kalendarzowego Prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej przedkłada Komisji Episkopatu sprawozdania z swej działalności i sprawozdanie finansowe za rok poprzedni oraz preliminarz na rok bieżący.

9. Naczelny Instytut używa pieczęci z napisem „Naczelny Instytut Akcji Katolickiej w Polsce". Prawomocne zobowiązania i orzeczenia Instytutu będą zaopatrzone w pieczęć i podpis Prezesa oraz Dyrektora.

10. Naczelna Rada Akcji Katolickiej, w składzie określonym przez art. 8 Statutu Konstytucyjnego, jest organem doradczym i wnioskodawczym w zakresie potrzeb sprawy katolickiej i działalności Akcji Katolickiej w Polsce.

11. Mandaty członków Rady są osobiste i wygasają co trzy lata, licząc od 1 lutego 1931 roku. Delegaci krajowych Zjednoczeń Katolickich ustępują z Rady, o ile przestają należeć do swego Zjednoczenia. Zastępstwo jest niedopuszczalne.

12. Posiedzenia Naczelnej Rady Akcji Katolickiej odbywają się przynajmniej raz na rok pod przewodnictwem Prezesa, który je zwołuje piśmiennie lub ogłoszeniem w „Ruchu Katolickim".

Uchwały zapadają większością głosów obecnych członków bez względu na ich liczbę.

Z posiedzeń spisuje się natychmiast protokół, który przy końcu zebrania będzie podpisany przez Prezesa i Dyrektora, po przeczytaniu i przyjęciu go przez Radę.

13. Na pierwszem posiedzeniu Rady w danym roku kalendarzowym Prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej poda do wiadomości sprawozdanie i preliminarz, o których mowa w art. 8 i zawiadomi Radę o zamierzeniach Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej na przyszłość, co do których Rada wypowie swoją opinję.

14. Opinje i wnioski Naczelnej Rady Akcji Katolickiej stają się miarodajne dla Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej po zatwierdzeniu ich przez Komisje Episkopatu, której je przedłoży Prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej.

15. Komisja Episkopatu może rozwiązać Naczelną Radę przed upływem jej kadencji i zarządzić jej ponowne skompletowanie w oznaczonym terminie.

III.

Regulamin Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Wilnie.
(art. 12 Statutu Konstytucyjnego).

1. Naczelne kierownictwo oraz nadzór nad Archidiecezjalnym In-

stytutem Akcji Katolickiej i nad całą Akcją Katolicką w archidiecezji wykonywa Ordynarjusz.

2. W myśl art. 13 Statutu Konstytucyjnego z ramienia Ordynarjusza czuwa Archidiecezjalny Asystent Kościelny nad tem, aby działalność Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej i całej Akcji Katolickiej w archidiecezji była zgodna z zasadami Kościoła katolickiego, z uchwałami Komisij Episkopatu dla spraw Akcji Katolickiej i z dyrektywami Ordynarjusza.

Asystent Kościelny może brać udział we wszystkich zebraniach Archidiecezjalnego Instytutu i Rady Archidiecezjalnej Akcji Katolickiej i ma prawo wglądu do całej działalności Akcji Katolickiej w archidiecezji.

Spory, wynikające z zawieszenia przezeń uchwał i zarządzeń władz Archidiecezjalnych Akcji Katolickiej, rozstrzyga Ordynarjusz.

3. Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej jest instytucją kościelną o charakterze osoby prawnej, erygowaną przez Ordynarjusza dekretem z dnia 18 grudnia 1930 r. Nr. 6241 w myśl kanonów 1489—1494 oraz artykułów XVI i XVII Konkordatu.

Działalnosć Instytutu Akcji Katolickiej obejmuje archidiecezję wileńską, a siedzibą jego jest Wilno.

Rokiem sprawozdawczym i obrachunkowym jest rok kalendarzowy.

4. Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej jest władzą kierowniczą i organizacyjną Akcji Katolickiej w archidiecezji i jako taki wydaje zarządzenia obowiązujące całą Akcję Katolicką na ich terenie.

5. Poza zadaniami, oznaczonemi art. 14 Statutu Konstytucyjnego, należy do kompetencji Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej:

a) starać się o to, aby postanowienia władz naczelnych Akcji Katolickiej były wykonane w archidiecezji w sposób uzgodniony z Ordynarjuszem,

b) ustalać jednolite zasady organizacji, postępowania i sposobów pracy w Parafjalnych Akcjach Katolickich,

c) uzgadniać prace organizacyj, przyjętych do Akcji Katolickiej, usuwać zatargi pomiędzy niemi i bronić ich samorządu w ramach ustaw przyjętych przez Episkopat i Ordynarjusza,

d) inicjować i przeprowadzać wspólne zewnętrzne czyny organizacyj katolickich w archidiecezji, jak np. wspólne obchody, publiczne manifestacje katolickie, jednolita obrona moralności itd.

6. W skład Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej wchodzą:

a) Prezes Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej i

b) Archidiecezjalny Sekretarz Akcji Katolickiej.

Obu mianuje Ordynarjusz.

7. Prezes Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej:

a) kieruje pracami Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej,

b) podpisuje ważniejsze zobowiązania, oświadczenia i listy Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej,

c) jest kierownikiem i przedstawicielem Akcji Katolickiej w archidiecezji,

d) mianuje i odwołuje w porozumieniu z Archidiecezjalnym Sekretarzem personel biurowy Instytutu Akcji Katolickiej.

8. Archidiecezjalny Sekretarz Akcji Katolickiej wykonywa zadania

Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w porozumieniu z Prezesem, przyjmuje korespondencje i wszelkie posyłki pocztowe, zawiaduje majątkiem Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej i jest szefem biurowym całego personelu pomocniczego.

Bierze udział w posiedzeniach Rady Archidiecezjalnej Akcji Katolickiej z prawem głosu.

9. Prezes i Archidiecezjalny Sekretarz pozostają w ustawicznej styczności z Ordynarjuszem, którego informują o postanowieniach Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej, o działalności Akcji Katolickiej w archidiecezji i od którego odbierają dyrektywy i zgodę na swoje wnioski i projekty.

10. Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej składa z początkiem roku kalendarzowego Ordynarjuszowi piśmienne sprawozdanie ze swych czynności i sprawozdanie finansowe za rok poprzedni oraz preliminarz na rok bieżący.

Odpis tych sprawozdań wysyła również do Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej.

11. Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej używa pieczęci z napisem „Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w Wilnie".

Prawomocne zobowiązania i orzeczenia Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej noszą jego pieczęć oraz podpis Prezesa i Archidiecezjalnego Sekretarza.

12. Archidiecezjalna Rada Akcji Katolickiej, złożona z członków, przewidzianych w art. 15 Statutu Konstytucjnego, jest organem doradczym i wnioskodawczym Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej.

13. Mandaty członków Rady Archidiecezjalnej są osobiste i trwają trzy lata, licząc od 1 lutego 1931 roku.

Mandaty członków wybieranych przez Archidiecezjalne Związki Stowarzyszeń Katolickich wygasają przed upływem trzechlecia, jeżeli mandatarjusze przestają należeć do tychże Związków.

Zastępstwo jest niedopuszczalne.

14. Posiedzeniom Archidiecezjalnej Rady Akcji Katolickiej, które odbywać się powinny przynajmniej raz na rok, przewodniczy Prezes Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej.

Zwołuje je tenże Prezes w porozumieniu z Ordynarjuszem piśmiennie lub ogłoszeniem w organie Akcji Katolickiej lub w „Wiadomościach Archidiecezjalnych Wileńskich".

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów bez względu na liczbę obecnych członków Rady.

Protokół spisuje się natychmiast, a po przyjęciu go przez Radę, podpisuje go Prezes i Archidiecezjalny Sekretarz.

15. Na zebraniu Archidiecezjalnej Rady Akcji Katolickiej, zwołanem pod koniec roku kalendarzowego zawiadomi Prezes Radę o sprawozdaniach i preliminarzu, o których mowa w art. 10, i przedstawi swoje zamierzenia, dotyczące działalności i rozbudowy Akcji Katolickiej w następnym roku. Rada wypowie swoją opinję w tym względzie i sformułuje swoje wnioski, które się stają miarodajne dla Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej po zatwierdzeniu ich przez Ordynarjusza.

16. Ordynarjusz może rozwiązać Radę Archidiecezjalną Akcji Katolickiej przed upływem kadencji i zarządzić jej skompletowanie w oznaczonym terminie.

IV.

Regulamin Parafjalnej Akcji Katolickiej.

(art. 19 Statutu Konstytucyjnego).

1. Asystentem Kościelnym Parafjalnej Akcji Katolickiej jest Proboszcz a w wyjątkowych wypadkach inny kapłan, przez Ordynarjusza zamianowany.

Czuwa on nad tem, by działalność Akcji Katolickiej w parafji była zgodna z zasadami Kościoła i z zarządzeniami Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej. Może brać udział we wszystkich zebraniach Parafjalnej Akcji Katolickiej i ma wgląd w całą jej pracę z prawem zawieszania uchwał i zarządzeń.

Spory, wynikające z zawieszenia uchwał i zarządzeń przez Asystenta Kościelnego, załatwia ostatecznie Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej.

2. Zarząd parafjalny Akcji Katolickiej jest władzą kierowniczą i organizacyjną Akcji Katolickiej w parafji i jako taki:

a) kieruje Akcją Katolicką w parafji,
b) spełnia zadania, przewidziane w art. 18 Statutu Konstytucyjnego,
c) ustala budżet Parafjalnej Akcji Katolickiej,
d) urządza i kieruje w obrębie parafji wspólnemi obchodami i manifestacjami katolickiemi.

3. W skład Parafjalnego Zarządu Akcji Katolickiej wchodzą:

a) Prezes zamianowany według art. 17 Statutu Konstytucyjnego,
b) Prezesi tych organizacyj katolickich męskich i żeńskich, które przyjęte zostały do Akcji Katolickich w myśl art. 14 *a* Statutu Konstytucyjnego,
c) wyjątkowo i w ograniczonej liczbie może Zarząd parafjalny Akcji Katolickiej na wniosek Asystenta Kościelnego przyjąć na członków Zarządu wybitnych katolików z parafji.

Zarząd wybiera ze swego grona Wiceprezesa i Sekretarza.

Członkowie Zarządu, poza Prezesem, pełnią swoje funkcje przez trzy lata, licząc od 1 lutego 1931 r.

4. Prezes parafjalnego Zarządu Akcji Katolickiej:

a) kieruje pracami Zarządu,
b) jest wykonawcą zarządzeń Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej i uchwał parafjalnego Zarządu Akcji Katolickiej,
c) jest przedstawicielem Akcji Katolickiej w parafji,
d) podpisuje zobowiązania, oświadczenia i listy Zarządu.

Prezesa zastępuje w razie potrzeby Wiceprezes.

5. Sekretarz parafjalnego Zarządu Akcji Katolickiej w zależności od Prezesa:

a) przyjmuje korespondencje i przesyłki pocztowe,
b) zawiaduje majątkiem Akcji Katolickiej,
c) wykonywa zlecone mu przez Prezesa zadania.

6. Prezes i Sekretarz powinni być w ustawicznej styczności z Parafjalnym Asystentem Kościelnym, informować go o wszystkiem i odbierać od niego wskazówki i plany ogólnej i szczególnej akcji.

7. Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes w porozumieniu z Parafjalnym Asystentem Kościelnym w miarę potrzeby, a przynajmniej raz na miesiąc. Przewodniczy Prezes, a uchwały zapadają większością głosów obecnych.

8. Z początkiem roku kalendarzowego przesyła Zarząd Archidiecezjalnemu Instytutowi Akcji Katolickiej piśmienne sprawozdanie ze swych czynności i sprawozdanie finansowe za rok ubiegły oraz preliminarz na rok bieżący.

9. Na większe występy i akcje publiczne o ogólnym charakterze oraz na sprawy, dotyczące całej archidiecezji, powinien Zarząd uzyskać uprzednią zgodę Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej.

10. Parafjalny Zarząd Akcji Katolickiej wybiera komisję rewizyjną, złożoną z trzech członków, która kontroluje czynności finansowe i roczne sprawozdanie rachunkowe Sekretarza Parafjalnej Akcji Katolickiej.

11. Parafjalny Zarząd Akcji Katolickiej używa pieczęci z napisem „Akcja Katolicka w parafji . . . .“.

Prawomocne zobowiązania parafjalnego Zarządu Akcji Katolickiej noszą pieczęć Zarządu i podpis Prezesa oraz Sekretarza.

12. Nieporozumienia w łonie Parafjalnej Akcji Katolickiej załatwia Parafjalny Asystent Kościelny. Ważniejsze kwestje sporne, zwłaszcza gdy chodzi o zasadniczą interpretację stosunku organizacyj katolickich do Parafjalnej Akcji Katolickiej, rozstrzyga ostatecznie Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej.

13. Zarząd Parafjalny Akcji Katolickiej nie może się wtrącać do wewnętrznych spraw organizacyj, przyjętych do Akcji Katolickiej. Powinien natomiast wszelkiemi sposobami popierać ich rozwój i działalność w tym celu, aby ożywione duchem apostolskim chlubnie spełniały swoje szczególne ustawowe zadania, a w duchu solidarności katolickiej gorliwie wypełniały zlecone im przez Zarząd parafjalny Akcji Katolickiej czyny z zakresu wspólnej Akcji Katolickiej.

14. Ordynarjusz może rozwiązać parafjalny Zarząd Akcji Katolickiej przed upływem kadencji i zarządzić ponowne jego skompletowanie w oznaczonym terminie.

X. A. Sawicki,
Kanclerz Kurji.

Przesunięcia personalne.

Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity w składzie osobistym duchowieństwa zaszły nast. zmiany:

Ks. Władysław Matulis, prob. w Michaliszkach, przeniesiony na prob. do Niestaniszek, d. 3. I. 31 r. Nr. 19.

Ks. Jan Żytkiewicz, prob. w Niestaniszkach, na prob. do Michaliszek, d. 3. I. 31 r. Nr. 20.

Ks. Józef Stefanowicz z Giełczyna na wik. do kośc. Najśw. Serca Jezusowego w Wilnie, d. 7. I. 31 r. Nr. 76.

X. A. Sawicki,
Kancl. Kurji.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Dział porad.

O szkaplerzu karmelitańskim i in.

Pyt. — Proszę o odpowiedź na łamach *Wiad. Archid.* na kilka pytań, odnoszących się do jednej kwestji.

1. Czy trzeba ubiegać się o samo prawo przyjmowania do szkaplerza karmelitańskiego u OO. Karmelitów, jeżeli się ma dokument erekcyjny szkaplerza karmelitańskiego?

2. Czy konieczne jest przesyłanie OO Karmelitom nazwisk osób nowowpisywanych do szkaplerza karmelitańskiego?

3. Czy *konieczne* jest prowadzenie księgi brackiej szkaplerza karmelitańskiego?

4. Ktoś szkaplerz zgubił i poraz, nie wiem który, kupił nowy szkaplerz. Można

go nie święcić, ale jeżeli proszący mocno tego chce, czy można poświęcić?

5. Co sądzić o zwyczaju, który spotyka się nieomal wszędzie na terenie archidiecezji, że wpisany do szkaplerza karmelitańskiego uważa sobie za obowiązek a nawet za grzech, jeżeli którego dnia nie odmówi „za szkaplerz" siedm pacierzy do Matki Boskiej?

6. Jakie są ściśle obowiązki wpisanych do bractwa szkapl. karm., bo księża rozmaicie na tę sprawę się zapatrują?

7. Czy można pozwolić wpisywać się naraz do kilku szkaplerzy i czy można wpisywać do rozmaitych szkaplerzy, mając np. erekcję tylko szkaplerza karmelitańskiego?

Ks. Z. J.

Odp. — 1. Nie zdaję sobie sprawy dokładnie, co Sz. Ksiądz rozumie przez dokument erekcyjny? Jeżeli tu jest mowa o erekcji Bractwa szkaplerza przy pewnym kościele, to ono nie daje prawa poszczególnym księżom do przyjmowania członków; rozróżnia się bowiem wyraźnie facultas erigendi confraternitatem od facultas aggregandi confratres. Trzeba więc mieć specjalne zezwolenie na przyjmowanie do szkaplerza. Pozwolenia udziela jenerał Karmelitów zasadniczo; prowincjałowie zaś mają czasami specjalne do tego uprawnienia.

2. Na mocy Dekr. św. Kongr. Odpust. z dn. 27 kwietnia 1887 roku do ważności wpisania się a więc i korzystania z przywilejów należy zapisanie każdego do księgi i przesyłanie raz na rok listy przyjętych do najbliższego Bractwa kanonicznie erygowanego lub do najbliższego klasztoru karmelitańskiego.

3. Prowadzenie księgi brackiej jest konieczne (S. Congr. Indulg. 17.VII. 1891).

4. Obowiązku poświęcania szkaplerza w tym wypadku niema, niema też formuły specjalnej do tego poświęcania poza ceremonją przyjmowania. To, że „proszący mocno tego chce", nie jest wystarczającą racją; należy mu dobrze sprawę wyjaśnić, a jako członek Bractwa, winien przepisowi ulec. Sądzę, że poświęcenie samo nie stanowiłoby przekroczenia, ale chyba formułą *ad omnia*.

5. Przy obrzędzie wpisywania dodana jest uwaga, aby wpisujący do Szkaplerza „paucis, sed officacioribus verbis... adhortetur" i t. d.; tu, właśnie, jest miejsce na wyjaśnienie, że obowiązki bractewne nie obowiązują pod grzechem, a przez to ten „zwyczaj" wierni rozumieć będą tak, jak należy. Zresztą te 7 pacierzy nie są nakazane jako obowiązek, żadnych specjalnych modłów przywiązanych do szkaplerza, niema [1]).

6. Obowiązki: 1. życie pobożne i cześć wyjątkowa N. Maryi Panny, 2. prawidłowe zapisanie się do Bractwa szkaplerza, 3. stałe noszenie szkaplerza lub zamieniającego medalika, 4. wpisanie do księgi Bractwa.

Kto zaś chce korzystać z *privilegium sabbatinum*, poza temi obowiązkami, — zachowanie czystości, właściwej stanowi, odmawianie Officium parvum BMV., ew. Divinum, albo post w środy i soboty.

7. Do szkaplerza karmelitańskiego przyjmuje się osobno od innych szkaplerzy chyba że sie ma do tego specjalny indult [2]). Gy się ma przywilej przyjmowania do jednego szkaplerza, nie można przyjmować do innych.

W końcu pamiętać należy, że Rescr. św. Kongr. Odpustowej z d. 4.II.1908 rewalidował wszelkie przyjęcia do szkaplerza karm., dokonane do tego czasu nieprawidłowo; odtąd zaś należy pod tym względem ściśle przestrzegać przepisów. *X. A. N.*

ARCHIDIOECESANA.

Wilno, dn. 4 stycznia 1931 r.

Początek nowego roku pobudza każdego do poważnych refleksyj, zniewala do rzucenia wzroku wstecz i rozejrzenia się w przeszłości. W perspektywie inaczej ona wygląda, niż gdyśmy ją przeżywali, a chociażby była tak świeżą, jak niedawno ubiegły rok już jednak o niej sądzimy chłodniej, poważniej i objektywniej możemy podsumowywać zdobycze i straty.

---

[1]) Beringer. *Les Indulgences*, t. II, str. 256.

[2]) Beringer. *Les Indulgences*, t. II, str. 76.

Nas, kapłanów, obchodzić winny przedewszystkiem zdobycze lub straty w Królestwie Chrystusowem, t. j. w nas samych, wśród najbliższego otoczenia i terenu naszej pracy, jak również na szerokiej arenie Kościoła Bożego.

Przedewszystkiem winniśmy postawić sobie jasne i kategoryczne pytanie, cośmy uczynili, by Królestwo Chrystusowe bardziej utwierdzić w naszym własnym umyśle, sercu i woli.

Nasz osobisty postęp duchowy stanowi jeden z kamieni węgielnych budowy Królestwa Chrystusowego w świecie. Tylko sami będąc wiernymi sztandarowi tego Królestwa i całą siłą starając się wczuć i wżyć w myśli i uczucia Wodza i Króla i z Nim się zespolić, staniemy się zdolnymi do gorliwej pracy dla Jego sprawy na ziemi. Pozornie praca nasza może wyglądać bardzo skromnie, nieraz sami niespostrzeżemy jej widocznych skutków; jest jednak rzeczą pewną, iż będąc w serdecznej orbicie interesów Królestwa Chrystusowego, sami będziemy żyli całą pełnią Jego życia i potrafimy niem promieniować w swem otoczeniu i na terenie prac naszych, naszego *włodarstwa*. Dlatego postawienie sobie pod tym kątem kategorycznego nakazu: *redde rationem vilicationis tuae*, właśnie dlatego, że na nasze szczęście czy nieszczęście tej *vilicationis* Bóg nam nie odbiera, zostawiając nas przy życiu.

Potrzeba przeglądu naszych osobistych zdobyczy duchowych, zmierzenie sił własnych, potrzebne jest nam w dobie obecnej i dlatego, że przed nami otwierają się coraz to nowe lub po nowemu ujęte tereny. *Akcja Katolicka*, będąc starą jak Kościół, wymaga znacznego podciągnięcia sił naszych duchowych, albowiem „rola nasza w akcji katolickiej jest podobna do roli nauczyciela, oficera instrukcyjnego . . . W akcji katolickiej nie mamy być wodzami, a musimy być duszą. Mamy urabiać umysły, przygotowywać działaczy akcji katolickiej, rozpromieniać ich serca, napełniać ich duchem Bożym, wieść do pracy w akcji katolickiej. Wtedy bowiem, gdy w duszy katolika głębokiej wiary, gorącej praktyki religijnej i miłości Bożej rozpali się płomień, gdy w nim zapanuje niezłomne przekonanie, że droga Chrystusowa jest jedyną, która zbawić może jego i świat cały, wtedy pójdzie on naprzód i będzie zdobywał, poświęcał się, rwał do pierwszych szeregów i znajdzie sam drogi i sposoby do obrony tego, co mu święte, a żadna trudność, żadna przeszkoda go nie powstrzyma“ [1]).

Aby dociągnąć się do tej roli instruktora w umiejętności niezwykle prostej a jednocześnie i skomplikowanej, bo dotyczącej ducha, kapłan musi stanąć sam na wysokim szczeblu rozwoju duchowego, badać zdobycze i straty, inaczej nie dorośnie do potrzeb doby współczesnej, tembardziej, że zło wystawia przeciwko nam coraz to liczniejszych i groźniejszych szermierzy, by przeciw Królestwu Chrystusowemu wystawić królestwo szatana i iść na podbój świata. Ostateczne zwycięstwo należy do Chrystusa; czy jednak nam w tej walce przypadnie palma zwycięstwa, czy haniebna porażka, zależy to w znacznej mierze od naszej tężyzny duchowej.

X. A. N.

Święta. — Zwyczajem oddawnym w południe wigilijne J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita przyjmował życzenia od duchowieństwa m. Wilna i podzielił się opłatkiem, składając życzenia lepszych czasów na przyszłość i błogosławieństwa Bożego w pracach duszpasterskich i apostolskich.— Nowy rok rozpoczął się adoracją Najśw. Sakramentu, który wystawiono, jak zwykle w czasie Nieszporów w Wigilję Nowego Roku. Adorację rozpoczęli J. E. Ksiądz Arcybiskup i J. E. Ksiądz Biskup - Sufragan. Wszyscy księża m. Wilna i członkowie Zakonów adorowali Pana Jezusa w Najśw. Sakramencie, klęcząc po półgodziny. O północy J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita odprawił uroczystą Mszę św , w obecności przedstawicieli Władz cywilnych i licznie zgromadzonych wiernych. W czasie Mszy św. wygłosił krótkie kazanie ks. kan. L. Ze-

[1]) X. St. Adamski. *Akcja Katolicka a duchowieństwo*, str. 28.

browski. Zrana wystawienie Najśw. Sakramentu rozpoczęło się o g. 6 i trwało aż do Nieszporów o g. 5 wiecz.

„Środa". — Na pierwszej „środzie" po Nowym Roku u J. E Księdza Arcybiskupa, przy dość licznym udziale księży, omawiano kwestje, dotyczące zagadnień z dziedziny moralności i duszpasterstwa.

Zebranie XX. Proboszczów. — Dn. 12 stycznia r. b. odbyło się pierwsze po Nowym Roku zebranie Księży Proboszczów m. Wilna w kwestjach duszpasterskich.

Ustawiczna adoracja Najśw. Sakramentu. — Ustawiczna adoracja Najśw. Sakramentu rozpoczęła się 1 stycznia w Bazylice i trwać będzie przez cały rok, kolejno we wszystkich kościołach gromadząc czcicieli Boga Eucharystycznego. W *Ordo* podane są przepisy, dotyczące tej ustawicznej adoracji. Żeby jednak z większym pożytkiem i większą okazałością ona się odbywała, należałoby więcej poświęcić czasu na przygotowanie do niej parafjan. W tym celu należałoby przynajmniej na dwa tygodnie przed adoracją zapowiedzieć ją ludowi z ambony, zachęcić gorąco do brania w niej udziału, a w czasie Sumy i Nieszporów w gorącem przemówieniu podać wiernym punkta adoracyjne.

Uroczystości Papieskie.—Mamy przed sobą dwie uroczystości papieskie, blisko jedna po drugiej następujące dn. 6 lutego — dziewiątą rocznicę obioru Ojca św. na Stolicę Piotrową, d. zaś 12 lutego dziewiątą rocznicę uroczystej koronacji. Za przykładem lat ubiegłych, poza nabożeństwem, przepisanem w Rubryceli, o którem należy zawczasu poinformować wiernych i zachęcić do licznego w nim udziału, należy urządzić obchody poza kościołem. Obchody te powinny mieć na celu jak osobę obecnego Ojca św., tak również, a może nawet przedewszystkiem, ideę papiestwa, jako instytucji Bożej dla zachowania jedności wśród wiernych. W tym celu wskazanem jest, aby w przemówieniach zwracano uwagę na stronę zasadniczą kwestji, mianowicie — na boskie ustanowienie papiestwa, jego prawa i obowiązki wiernych względem Stolicy Apostolskiej, jak również na kierownicze wskazówki obecnie rządzącego Papieża. W tym roku możnaby omawiać sprawę Akcji Katolickiej, wychowania młodzieży, jak również zalecenia, podane przez Ojca św. przy zakończeniu czasu jubileuszowego z powodu 50-lecia kapłaństwa, małżeństwa chrześcijańskiego i t. p.

Jubilaci tegoroczni. — W roku 1931 obchodzą srebrne gody kapłaństwa nast. księża: Piotr Błażejewicz prob. w Trabach, Ignacy-Antoni Cyraski prob. w Dobrzyniewie, Wacław-Michał Grabowski prob. w Mejszagole, Leon Hryniewski rektor kość. Trójcy Świętej w Wilnie, kan. Stanisław Miłkowski prob. archipresb. kościoła św. Jana w Wilnie, Aleksander Raupelis prob. w Rudni, Mieczysław Sawicki prob. w Kamionce, Otton Sidorowicz prob. w Supraślu, Jan-Władysław Sielewicz, dziekan worniański, Wiktor Szyłkiewicz kap. wojsk. w Toruniu, Jarosław Woydag prob. w Lipniszkach, Nikodem Wojszutis prob. w Kołtynianach i Wincenty Zajączkowski vice-prob. w Kaleśnikach. — Wszystkim Czcigodnym Jabilatom Redakcja składa na tem miejscu serdeczne życzenia.

Umarli.—W roku 1930 zmarli: ks. Michał Głębocki 16. I., ks. Krzysztof Aborowicz 23. I., ks. Antoni Nieniewski 3. VII., ks. Czesław-Witalis Górski 10. VII., ks. Józef Popławski 31. X. i ks. Mieczysław Wondrak 8. XIII. — *Requiescant in pace!*

Z życia katolickiego po całym świecie.

Rzym i Włochy. — Przemówienie Ojca św. na życzenia kolegjum Kardynałów w wigilję Bożego Narodzenia, poza wspomnieniami wydarzeń z roku ubiegłego, poruszyło sprawę trudnych warunków gospodarczych i konieczności podjęcia akcji zaradczej na zasadach miłości chrześcijańskiej; Ojciec św. wskazał przy tem na potrzebę współpracy klas społecznych. W dalszym ciągu swego przemówienia Ojciec św. omawiał prześladowania religijne w Meksyku, Rosji i Chinach, sprawę pokoju i jego warunków, przytem podnosił praw-

dziwą miłość ojczyzny, potępiając jednocześnie egoistyczny nacjonalizm, i wypowiedział te godne zapamiętania słowa, iż „nie może uwierzyć, by istniało państwo, które wywołując nową wojnę po wojnie światowej, pragnęłoby się stać zabójcą i samobójcą“. Wreszcie Ojciec św. zapowiedział ogłoszenie encykliki o małżeństwie chrześcijańskiem. Encyklika ta istotnie, została ogłoszona w *Osservatore Romano* w pierwszych dniach stycznia. — Dn. 31 grudnia ub. roku Ojciec św. podpisał ustawę monetarną miasta watykańskiego. Monety watykańskie będą miały obieg legalny w państwie włoskiem narówni z monetami i banknotami banku włoskiego. Obieg monet zacznie się około połowy stycznia r. b. — W Neapolu rozpoczęto wstępne kroki do procesu beatyfikacyjnego zmarłego przed trzema laty w opinji świętości profesora królewskiego uniwersytetu w Neapolu, znanego chirurga Giuseppe Moscati. W kołach naukowych uważany on był za wybitny autorytet, ludność zaś wszystkich klas i stanów, poważała go jeszcze jako człowieka, który całe swoje życie poświęcał dobru bliźnich, ratując nietylko zdrowie, ale i stan duchowy. — Rozpoczął się proces beatyfikacyjny świątobliwego kapłana włoskiego, ks. Lentini'ego, który zmarł w roku 1928 w opinji świętości, jako kapłan świecki w diecezji Policastro. — W listach do Kard. Sincero i do Kard. Pompilj Ojciec św. zapowiedział obchód 1500-ej rocznicy soboru w Efezie oraz polecił Kard. Sincero utworzenie specjalnego Komitetu Obchodowego. — W niedzielę, d. 14 grudnia u. r., „Towarzystwo Dobrej prasy w Medjolanie” zorganizowało „targ książki katolickiej“, który miał wielkie powodzenie. Sprzedano 20.000 tomów dzieł katolickich pisarzy włoskich. Sam kardynał Schuster wystawił na sprzedaż serję swych prac naukowych. — We Włoszech wkrótce ma powstać ilustrowany miesięcznik, przeznaczony dla zakonnic. Pismo to o charakterze wychowawczo-religijnym, prócz artykułów na tematy religijne i związane z historją różnych zakonów, posiadać będzie część literacką i informacyjną. Osobna rubryka poświęcona będzie Akcji katolickiej i roli w niej zakonów kobiecych.

Hiszpanja. — Jak donoszą z Madrytu, kierownik hiszpańskiej Akcji katolickiej, kardynał Segura y Saenz, założył świeżo instytucję „Hiszpańskiej Giełdy Pracy“. Przewodnią myślą tej instytucji, jak pisze o tem kardynał Segura y Saenz w specjalnie ogłoszonym liście, jest ułatwienie porozumienia przy zetknięciu się z sobą katolickiego pracodawcy z katolickim pracownikiem. Jest nadzieja, że wszyscy dobrze myślący katolicy przystąpią od tego dzieła, będącego wyrazem Akcji Katolickiej i wynikiem wskazań Stolicy Świętej. Pierwsza „Giełda Pracy” powstała w Madrycie, niebawem jednak akcja ta ogarnie i inne miasta Hiszpanji.

Portugalja. — Według doniesienia agencji *Telegraphen-Union* z Lizbony, biskup portugalski z Leiria wypowiedział się w sprawie autentyczności zjawisk w Fátima. Dnia 13 maja 1917 r. tam się objawiła trzem małym pastuszkom Matka Boska. Odtąd w Fátima nastąpiło wiele uzdrowień. Miejscowość ta stała się celem pielgrzymek setek tysięcy osób. Jest rzeczą zrozumiałą, że ostateczny sąd o tych zjawiskach, podobnie jak o wydarzeniach w Lourdes, zapadnie w Rzymie.

Francja. — W Paryżu powstała uniwersytecka liga misyjna, założona przez szereg związków katolickiej młodzieży akademickiej. Na czele ligi stoi komitet, złożony z przedstawicieli głównych instytucyj misyjnych i wybitnych osobistości katolickich stolicy. — Prasa liberalna przemilcza celowo, że marszałek Joffre, który zmarł d. 3 stycznia r. b. o g. 8 rano, z uczuciem najżywszej wiary przyjął ostatnie Sakramenta z rąk o. Bellesoeur, kapelana kliniki św. Jana Bożego, i trzymając w ręku krzyż, który stale stał na biurku marszałka, spokojnie skonał.

Anglja. — *Catholic Directory* na rok 1931 podaje ogólną liczbę katolików w Anglji na 2.206.244 osób. Liczba kapłanów świeckich wynosi 2.897, a zakonnych — 1.587. W ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba na-

wróceń wyniosła 121.973, a w ciągu samego tylko 1929 roku osiągnęła 12.075 osób. Kościołów istnieje w Anglji 1.579, a kaplic 649.

Rosja. — Z okazji świąt Bożego Narodzenia bezwstydne orgje antyreligijne, popierane przez opętany szałem pseudo-rząd moskiewsko-bolszewicki, posunięte były do ostatnich granic. To jednak pisma bolszewickie z przerażeniem notują wzrost religijności wśród szerokich mas narodu rosyjskiego. Doprowadzeni do ostatniej nędzy chłopi i robotnicy, pozbawieni wszelkiej swobody, widzą w religji jedyny ratunek przed ostateczną rozpaczą i w ukryciu przed katami rządowymi gorliwie się poświęcają modlitwie.

Z życia katolickiego w kraju.

Archid. gniezn. i poznań. — JEm. Ks. Prymas powierzył zorganizowanie pielgrzymki robotniczej z całej Polski do Rzymu z okązji 40-lecia encykliki „Rerum novarum" ks. Dz. Michałowiczowi, sekretarzowi jeneralnemu Związku katolickich Towarzystw Robotników Polskich w Poznaniu (św. Marcin 69). Pielgrzymka projektowana jest na 12 dni. Chodzi o to, by robotnicy mogli skorzystać z przysługującego im 14-dniowego urlopu. Wyjazd ma nastąpić około 10 maja 1931 roku. Program przewiduje zwiedzenie Wenecji, Rzymu (4—5 dni) i w drodze powrotnej Asyżu, Loreto i Padwy.

Archid. krakowska. — W bieżącym roku akademickim mija 40 lat od chwili, w której grupka studentów krakowskiego uniwersytetu, wysłuchawszy wstępnej nauki O. Marjana Morawskiego, autora *Wieczorów nad Lamanem*, zawiązała Kongregację Maryańską studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. W związku z tą rocznicą czynione są przygotowania do szeregu uroczystości, których termin zostanie ustalony niebawem.

Archid. warszawska. — W celu skoordynowania prac, prowadzonych przez Zgromadzenia zakonne, oraz zharmonizowania ich z programem Akcji katolickiej w Warszawie, stosownie do życzeń JEm. Ks. Kardynała Kakowskiego, odbył się w dniach od 17 do 18 grudnia u.r. Kurs Akcji katolickiej dla Sióstr Zakonnych. Został wygłoszony szereg referatów, mających na względzie wyzyskanie prac Zgromadzeń zakonnych na terenie Akcji Katolickiej, zgodnie z życzeniem Stolicy Apostolskiej. — Staraniem Sekretarjatu generalnego Akcji katolickiej archidiecezji warszawskiej odbył się w Warszawie w dniach od 6 listopada do 13 grudnia rb. kurs społeczny, poświęcony zagadnieniu Akcji katolickiej i jej stosunku do różnych dziedzin życia publicznego. Celem tego kursu było wzbudzenie zainteresowania się szerszych warstw społeczeństwa temi zagadnieniami, rozbudzenie ducha apostolstwa wśród katolików, uświadomienie zadań, jakie Akcja katolicka w dobie dzisiejszej ma do spełnienia.

Diecezja częstochowska. — Zgodnie z uchwałą Episkopatu, odbędą się w roku bieżącym cztery serje rekolekcyj kapłańskich na Jasnej Górze, a mianowicie: od 7 do 10 lipca dla księży prefektów, od 21 do 24 lipca dla księży wikarjuszów, od 28 do 31 lipca dla księży proboszczów i od 4 do 7 sierpnia dla księży profesorów fakultetów teologicznych i seminarjów. Rekolekcjami kierować będą Księża Biskupi. Dopuszczeni są księża z całego kraju a rekolekcje będą im policzone kanonicznie. Zgłoszenia wysyłać należy do O. Generała Markiewicza na Jasnej Górze. — J. E. Ks. Biskup Częstochowski polecił, aby wszyscy księża, wykładający religię w szkołach powszechnych, zaopatrzyli się w osobną książkę (niezależnie od dziennika szkolnego), w której będą notowali następujące dane: nazwę szkoły i klasy, dzień i godzinę, w której wykładali religję, a zarazem treść lekcji. Będą również wykazywali w niej przyczyny, dla których opuścili lekcje w danej szkole danego dnia. Książkę tę przejrzy i sprawdzi każdorazowo przy dopełnianiu wizytacji kanonicznej szkoły ks. wizytator i poczyni w niej swoje uwagi.

Redaktor i Wydawca
Ks. LEON ŻEBROWSKI

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.